

**182****ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 16 czerwca 1971 r.

**w sprawie dopuszczalności użycia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej broni oraz stosowania siły fizycznej i szczególnych środków bezpieczeństwa.**

Na podstawie art. 214 Kodeksu karnego wykonawczego zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Użycie broni przez funkcjonariusza Służby Więziennej, zwanego dalej „funkcjonariuszem”, może nastąpić podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych:

1) w obronie własnej oraz w celu odparcia bezpośredniego i gwałtownego zamachu na życie innej osoby,

2) przeciwko napastnikowi, którego zachowanie wskazuje na bezpośrednie niebezpieczeństwo użycia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia,

3) przeciwko napastnikom, którzy zbiorowo usiłują przemocą wtargnąć na teren zakładu karnego, aresztu śledczego lub ośrodka przystosowania społecznego albo przeciwko napastnikowi, który usiłuje przemocą rozbroić,

obezwładnić lub pozbawić wolności funkcjonariusza albo osobę powołaną do udziału w konwojowaniu lub dozowaniu,

- 4) w celu zapobieżenia lub odparcia zamachu na mienie społeczne o znacznej wartości,
- 5) w celu udaremnienia ucieczki sprawcy zamachu określonego w pkt 1—4,
- 6) w celu udaremnienia ucieczki skazanego lub tymczasowo aresztowanego z zakładu karnego albo aresztu śledczego oraz w czasie pościgu,
- 7) w celu udaremnienia ucieczki niebezpiecznego przestępcy w czasie konwojowania lub dozowania oraz w czasie pościgu,
- 8) w celu udaremnienia ucieczki skazanego lub tymczasowo aresztowanego w czasie grupowego konwojowania, dozowania oraz w czasie pościgu, chyba że istnieje pewność, iż uciekający nie jest niebezpiecznym przestępcą.

2. Przepisy ust. 1 pkt 6—8 nie mają zastosowania względem osób umieszczonych w ośrodku przystosowania społecznego.

§ 2. 1. Użycie broni jest środkiem ostatecznym dopuszczalnym jedynie wówczas, gdy użycie innych środków nie jest wystarczające.

2. Użycie broni nie może mieć na celu pozbawienia życia i powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której broń użyto, a zarazem bez narażania życia lub zdrowia innych osób.

§ 3. 1. Przed użyciem broni należy:

- 1) wezwać do określonego zachowania się, a zwłaszcza do zaniechania napaści, do porzucenia broni lub zaniechania innej czynności, która w myśl § 1 ust. 1 uprawnia do użycia broni, a w razie nieusłuchania — ponowić wezwanie z zagrożeniem użycia broni,
- 2) oddać strzał ostrzegawczy w górę, jeżeli wezwanie do określonego zachowania okaże się bezskuteczne.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli zwłoka w użyciu broni grozi:

- 1) bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia funkcjonariusza albo innej osoby,
- 2) ucieczką sprawcy zamachu określonego w § 1 ust. 1 pkt 1, 3 i 4,
- 3) ucieczką skazanego lub tymczasowo aresztowanego, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 6—8,
- 4) powszechnym niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego lub dla mienia społecznego o znacznej wartości.

§ 4. Jeżeli wskutek użycia broni nastąpiło zranienie człowieka należy rannemu udzielić pierwszej pomocy i zapewnić mu opiekę lekarską.

§ 5. W razie wykonywania czynności służbowej wspólnie przez kilku funkcjonariuszy, decyzję o konieczności użycia broni podejmuje funkcjonariusz, któremu zlecono kierowanie wykonywaną czynnością, jeżeli zaś nie ma on możliwości podjęcia decyzji — o użyciu broni decydują funkcjonariusze wykonujący nakazaną czynność.

§ 6. 1. O użyciu broni funkcjonariusz niezwłocznie zawiadamia odpowiednio naczelnika zakładu karnego lub aresztu śledczego albo kierownika ośrodka przystosowania społecznego, który obowiązany jest zbadać, czy użycie broni nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz zawiadomić o użyciu broni organy sprawujące nadzór penitencjarny.

2. O użyciu broni względem tymczasowo aresztowanego zawiadamia się ponadto organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje.

3. Jeżeli wskutek użycia broni nastąpiła śmierć lub zranienie człowieka, naczelnik (kierownik) niezwłocznie zawiadamia o tym organ nadrzędny i właściwego prokuratora.

§ 7. 1. Szczególne środki bezpieczeństwa mogą być stosowane względem skazanego, tymczasowo aresztowanego albo osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego, gdy jest to konieczne, w razie usiłowania targnięcia się na życie lub zdrowie własne albo innej osoby, nawoływania do buntu lub zbiorowej ucieczki, groźnego nieposłuszeństwa, groźnego zakłócenia spokoju i porządku oraz gwałtownego niszczenia mienia.

2. Szczególnymi środkami bezpieczeństwa są:

- 1) umieszczenie w celi zabezpieczającej,
- 2) założenie kajdan,
- 3) założenie kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego,
- 4) użycie chemicznych środków obezwładniających,
- 5) użycie strumienia wody pod ciśnieniem lub petard.

§ 8. Względem skazanego, tymczasowo aresztowanego lub osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego stawiającej opór można, jeżeli to jest konieczne, zastosować siłę fizyczną.

§ 9. 1. Szczególne środki bezpieczeństwa oraz siła fizyczna mogą być stosowane po bezskutecznym uprzedzeniu o ich użyciu i po uprzednim przywołaniu do porządku, w granicach niezbędnych do przywrócenia porządku i zmuszenia do posłuszeństwa i tylko tak długo, jak długo groźące niebezpieczeństwo nie zostało usunięte. Stosowanie szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej nie może mieć na celu przyczyniania dolegliwości ani zmierzać do wywołania szkody w zdrowiu.

2. Względem kobiet ciężarnych i karmiących nie stosuje się szczególnych środków bezpieczeństwa wymienionych w § 7 ust. 2 pkt 2—5.

§ 10. 1. Decyzję o zastosowaniu szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej podejmuje odpowiednio naczelnik zakładu karnego lub aresztu śledczego albo kierownik ośrodka przystosowania społecznego, a w razie jego nieobecności upoważniony funkcjonariusz.

2. W razie bezpośredniego i gwałtownego zamachu na życie lub zdrowie funkcjonariusza albo innej osoby, decyzja o zastosowaniu siły fizycznej może być podjęta przez funkcjonariusza wykonującego nakazaną czynność. O zastosowaniu siły fizycznej funkcjonariusz zawiadamia niezwłocznie naczelnika (kierownika).

3. Z zastosowania szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej sporządza się protokół. O zastosowaniu szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej względem tymczasowo aresztowanego zawiadamia się organ, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany.

§ 11. W wyjątkowych wypadkach można na czas lub w toku konwojowania zastosować założenie kajdan także jako środek ostrożności w celu zapobieżenia ucieczce osoby konwojowanej lub objawom jej agresywności. Decyzję o założeniu kajdan podejmuje dowódca konwoju.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: S. Walczak